HÖGSKOLAN I BORÅS

Lärare för förskola och förskoleklass - grunden till lärande III: Didaktik och meningsskapande

Teacher for pre-school and pre-school class - a base for learning III

30 högskolepoäng
30 credits

Ladokkod: LFK022
Version: 6.1
Fastställd av: Utbildningsutskottet 2012-06-20
Gäller från: HT 2012

Nivå: Grundnivå
Huvudområde (successiv fördjupning): Utbildningsvetenskap (G2E)
Utbildningsområde: Undervisning
Ämnesgrupp: Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt
Förkunskapskrav:

- •Godkänt resultat i Allmänt utbildningsområde 1 och 2, 60 högskolepoäng
- •Godkänt resultat i inriktningstermin 1 och 2, 60 högskolepoäng
- •Godkänt resultat i specialisering, 15 högskolepoäng

Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Didaktik och barns meningsskapande i svenska och matematik, 21 hp
Delkursen har ett barnpedagogiskt och didaktiskt perspektiv där nyare forskning om barns lärande av språk, läsning, skrivning och matematik tas upp. I delkursen ingår olika teorier om hur barns lärande av matematik, läsning och skrivning kan främjas genom lek och tematiskt arbetssätt. I delkursen behandlas vidare hur barn med hjälp av olika strategier erövrar och utvecklar sitt skriftspråk. Vidare behandlas grundläggande aritmetik med tal, olika talsystem, andelar och proportioner men också ämnesdidaktiska teorier om hur barn utvecklar sin tal och rumsuppfattning. även olika aspekter på språkets och kulturens betydelse för att tolka, bygga upp och kommunicera begrepp och färdigheter i matematik belyses. I delkursen tas olika strategier upp som barn använder när de lär sig läsa, skriva och räkna samt hur läsning och skrivning kan främjas genom estetiska processer, lek och tematiskt arbetssätt. I samband därmed behandlas olika modeller för att lära sig läsa, skriva och räkna liksom dessa modellers teoretiska förankring. I samband med den verksamhetsförlagda utbildningen studeras olika rums språkliga och matematiska miljöer i relation till kursens teoretiska bas.

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet 1, 9 hp
Innehållet i delkursen fokuserar på fördjupade studier av såväl det vetenskapliga arbetets förutsättningar såsom dess tillämpningar. I delkursen belyses och problematiseras utbildningsvetenskapliga teorier samt vetenskapsteori. Vidare ingår kritisk granskning av olika metoder/ansatser i vetenskapliga artiklar/examensarbeten valda i relation till respektive inriktning samt fördjupad informationssökning med fokus på olika informationskällors relevans.

Mål

Delkurs 1: Didaktik och barns meningsskapande i svenska och matematik, 21 hp
Efter genomgången delkurs skall studenten kunna

- redogöra för aktuell forskning inom områdena barns läs- och skrivlärande samt lärande i matematik i pedagogisk verksamhet i förskola, förskoleklass och de tidiga åren i grundskolan
- analysera och problematisera teorier om barns olika språkliga och matematiska världar samt kritiskt förhålla sig till olika modeller för det tidiga läs- och skrivlärandet
- redogöra för hur val av organisation, arbetssätt, arbetsformer och innehåll kan bidra till respektive hämma barns språkliga och matematiska kompetens

- visa hur pedagoger med stöd i aktuell forskning samt kursplanernas innehåll kan främja barns lärande och arbete med svenska och matematik med utgångspunkt i tematiskt arbetssätt
- redogöra för språkets och matematikens funktioner i olika kontexter samt för grundläggande språkliga och matematiska begrepp
- identifiera och använda de didaktiska möjligheter för barns arbete med språk och matematik som finns i förskolans och förskoleklassens vardag samt skapa didaktiskt material för lekfulla lärandesituationer i svenska och matematik
- redogöra för hur information och samarbete med föräldrar/vårdnadshavare kan ske
- exemplifiera, värdera och använda kartläggningsinstrument som stöd för analys av barns utveckling och lärande på ett sätt som överensstämmer med mål och syfte för verksamheten

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet 1, 9 hp
Efter genomgången delkurs skall studenten kunna
- redogöra för olika vetenskapliga teorier och metoder relevanta för forsknings- och/eller utvecklingsarbete i förskola och/eller skola
- identifiera och formulera syfte och frågeställningar kring verksamhetens behov och utveckling utifrån sin inriktning, vilka presenteras i en plan i form av ett PM
- söka och kritiskt granska information i olika databaser med fokus på vetenskaplig litteratur i form av artiklar, rapporter och avhandlingar

Undervisningsformer

Delkurs 1: Didaktik och barns meningsskapande i svenska och matematik, 21 hp
Föreläsningar, workshops, litteraturstudier, studiegruppsarbete, seminarier samt två veckor VFU (verksamhetsförlagd utbildning), studiebesök på Navet samt skrivande i yrkesdagboken.

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet 1, 9 hp
Föreläsningar, seminarier, workshops samt studiegruppsarbete. Arbetet med att skriva PM sker i regel i par.

Undervisningen bedrivs på svenska. Dock kan undervisning på engelska förekomma om kursansvarig anser det nödvändigt.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Didaktik och barns meningsskapande i svenska och matematik, 21 hp
Enskilda skriftliga tentamina och litteraturseminarier som redovisas muntligt och skriftligt enskilt och i grupp. Ett didaktiskt arbete, med egentillverkat material med fokus på svenska och matematik, som redovisas muntligt och skriftligt enskilt och i grupp. Gestaltning i grupp av föräldrasamverkan och yrkesrollen samt muntligt och skriftligt responsarbete av detta i grupp. Närvaro och bedömning av studentens arbete i förskola eller förskoleklass (se särskilda bedömningskriterier för VFU inriktningstermin 3).

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet 1, 9 hp
Seminarier med skriftliga inlämningsuppgifter samt skriftlig redovisning av PM, vilket även behandlas muntligt med opposition vid ett ventileringsseminarium.

Student har rätt att genomgå maximalt fem examinationstillfällen på den kursplan som studenten är antagen till. Varje examination ska erbjudas vid minst tre tillfällen inom loppet av ett år.
Vid ny kursplan kommer ytterligare tre examinationstillfällen att erbjudas under en övergångsperiod om ett år från och med att ny kursplan tillämpas.

När det gäller den verksamhetsförlagda utbildningen har studenten rätt att genomgå två praktiktillfällen.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Delkurs 1: Didaktik och barns meningsskapande i svenska och matematik, 21 hp
Före delkursens start inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte. Utvärdering sker muntligt under delkursens gång samt med enskild, skriftlig utvärdering efter delkursens slut. Resultatet av utvärderingarna presenteras i en kursrapport som publiceras på Institutionen för pedagogiks hemsida.

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet 1, 9 hp

Före delkursstart inbjuds studenterna till planeringsmöte. Skriftlig anonym utvärdering i slutet av delkursen. Resultatet av utvärderingarna presenteras i en kursrapport som publiceras på Institutionen för pedagogiks hemsida.

Övrigt

Kursen ingår i Lärarutbildningen.

Kursplanen är tidigare fastställd av Lärarutbildningsnämnden 2010-01-15.

Bilaga: Litteraturlista för Lärare för förskola och förskoleklass - grunden till lärande III: Didaktik och meningsskapande (LFK022)

Delkurs 1: Didaktik och barns meningsskapande i svenska och

matematik, 21 hp

Analysschema i matematik för åren före årskurs 6. (2009). Stockholm: Skolverket.
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2219> (50 s)

Andersson, Peggy (red.) (2000). *Spökägget. Att läsa och skriva i förskola och skola.* 1. uppl. Stockholm: Natur och kultur (72 s)

Bamford, Ann (2008). Om konsten att utveckla kritiskt tänkande genom kulturen. *KRUT* nr 3 (6 s)

Bergius, Berit & Emanuelsson, Lillemor (2008). *Hur många prickar har en gepard?: unga elever upptäcker matematik.* Göteborg: Nationellt centrum för matematikutbildning (NCM) (133 s)

Björklund, Elisabeth (2008). *Att erövra litteracitet: små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan.* Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2009.
Tillgänglig på Internet: http://gupea.ub.gu.se/dspace/bitstream/2077/18674/1/gupea_2077_18674_1.pdf (s. 15-30, 137-184, 185-197, 74 s)

Dahl, Kristin & Rundgren, Helen (2004). *På tal om matte i förskoleklassens vardag.* Stockholm: Utbildningsradion (96 s)

Fast, Carina (2006). Vad kan vi lära av sjuåriga Oskar och hans dataspelande? I Ellvin, Madeleine (red). *Ord och bild ger mening: om literacy i förskola och skola.* Stockholm: Svenskl ärarföreningen (11 s)

Gars, Christina (2006). *Utvecklingssamtal: en berättelse om barn, föräldrar och förskollärare.* Stockholm: HLS förlag (144 s)

Gustafsson, Karin (2005). Vill men kan inte: Leonardos möte med skriftspråket i skolan. I Gustafsson, Karin & Mellgren, Elisabeth (red). *Barns skriftspråkande: att bli en skrivande och läsande person.* Diss. (sammanfattning) Göteborg: Göteborgs universitet, 2005 (19 s)

Holm, Lars, & Laursen, Pia Helle (2010). *Språklig praxis i förskolan.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (128 s)

Klerfelt, Anna & Qvarsell, Birgitta (red.) (2012). *Kultur, estetik och barns rätt i pedagogiken.* Malmö: Gleerups (25 s./220 s)

Lindö, Rigmor (2009). *Det tidiga språkbadet.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (285 s)

Lundberg, Ingvar (2010). *Läsningens psykologi och pedagogik.* 1. utg. Stockholm: Natur och kultur (kap. 1-5, 130 s)

Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad 2010. (2010). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442 (16 s)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2011). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575 (279 s)

Palmer, Anna (2011). *Hur blir man matematisk?: att skapa nya relationer till matematik och genus i arbetet med yngre barn.* 1. uppl. Stockholm: Liber (126 s)

Sandberg, Anette & Vuorinen, Tuula (2007). *Hem och förskola. Samverkan i förändring.* 1. uppl. Stockholm: Liber (130 s)

Skolverket (2012). *Nya språket lyfter.*
Tillgänglig: http://www.skolverket.se/publikationer?id=2474 (18 s)

Solem, Ida Heiberg & Reikerås, Elin Kirsti Lie (2004). *Det matematiska barnet.* 1. uppl. Stockholm: Natur och kultur (344 s)

Svenska skrivregler. 3., [utök.] utg. (2008). Stockholm: Liber (263 s)

Svensson, Ann-Katrin (2009). *Barnet, språket och miljön: från ord till mening.* 2., omarb. uppl. Lund: Studentlitteratur (kapitel 3-6, 8-9, 135 s)

Thisner, Annika (2007). *Matte på burk: en arbetsmetod för förskolan.* Stockholm: Sveriges utbildningsradio (96 s)

Wasik, Barbara A. (2010). What Teachers Can Do to Promote Preschoolers Vocabulary Development: Strategies From an Effective Language and Literacy Professional Development Coaching Model. *The Reading Teacher.* Vol. 63, no. 8, s. 621-633 (13 s)

Tillkommer kopierat material och artiklar (ca 200 s)

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet 1, 9 hp

Björkdahl Ordell, Susanne & Dimenäs, Jörgen (red.) (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik.* 1. uppl. Stockholm: Liber (261 s)

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (2009). Kvalitativ forskning och kvalitativ analys. I Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) *Handbok i kvalitativ analys.* 1. uppl. Stockholm: Liber (s. 13-37, 25 s)

Hermerén, Göran (2011). *God forskningssed.* Stockholm: Vetenskapsrådet
Tillgänglig på Internet: http://www.cm.se/webbshop_vr/pdfer/2011_01.pdf (utdrag, 15 s)

Stukat, Staffan (1993). *Statistikens grunder.* Lund: Studentlitteratur (90 s)

Thurén, Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare.* 2., [omarb.] uppl. Stockholm: Liber (184 s)

Tillkommer inriktningsspecifik litteratur omfattande (ca 100 s)

Referenslitteratur
Tillkommer referenslitteratur att välja bland nedanstående, omfattande ca 700-800 s.

Alexandersson, Mikael (1994). Den fenomenografiska forskningsansatsens fokus. I Starrin, Bengt & Svensson, Per-Gunnar (red.) *Kvalitativ metod och vetenskapsteori.* Lund: Studentlitteratur (s. 111-136, 26 s)

Backman, Jarl (2008). *Rapporter och uppsatser.* 2., uppdaterade [och utök.]. uppl. Lund: Studentlitteratur (223 s)

Bjørndal, Cato R. P. (2005). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning.* 1. uppl. Stockholm: Liber (149 s)

Doverborg, Elisabeth & Pramling Samuelsson, Ingrid (2000). *Att förstå barns tankar: metodik för barnintervjuer.* 3., [omarb.] uppl. Stockholm: Liber (88 s)

Ejlertsson, Göran (2005). *Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik.* 2., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur (157 s)

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2009). *Handbok i kvalitativ analys.* 1. uppl. Stockholm: Liber (230 s)

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet
Tillgänglig på Internet: http://www.cm.se/webbshop_vr/pdfer/etikreglerhs.pdf (17 s)

Johansson, Bo & Svedner, Per Olov (2010). *Examensarbetet i lärarutbildningen.* 5. uppl. Uppsala: Kunskapsförlaget (105 s)

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun.* 2. uppl. Lund: Studentlitteratur (370 s.)

Kullberg, Birgitta (2004). *Etnografi i klassrummet.* 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur (243 s)

Lantz, Annika (2007). *Intervjumetodik.* 2., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur (133 s)

Larsson, Staffan (1986). *Kvalitativ analys: exemplet fenomenografi.* Lund: Studentlitteratur (47 s)

Larsson, Staffan (2005). Om kvalitet i kvalitativa studier. *Nordisk pedagogik,* nr 1 (s. 16-35, 20 s)

Løkken, Gunvor & Søbstad, Frode (1995). *Observation och intervju i förskolan.* Lund: Studentlitteratur (131 s)

Marton, Ference (1981). Phenomenography: describing conceptions of the world around us. *Instructional Science,* vol. 10, no. 2 (s. 177-200, 24 s)

Nylund, Monica (2010). *Aktionsforskning i förskolan: trots att schemat är fullt.* Stockholm: Lärarförbundets förlag (103 s)

Rönnerman, Karin (1998). *Utvecklingsarbete: en grund för lärares lärande.* Lund: Studentlitteratur (127 s)

Stukat, Staffan (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap.* 2. uppl. Lund: Studentlitteratur (220 s)

Trost, Jan (2012). *Enkätboken.* 4. uppl. Lund: Studentlitteratur (178 s)

Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer.* 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur (165 s)